

Održana tribina o zdravstvenoj pismenosti: Institucije nas trebaju bolje informirati, liječnici bolje komunicirati s pacijentima, a mi stalno učiti

Da bi poboljšali zdravstvenu pismenost hrvatskih građana potrebno je povećati kvalitetu i dostupnost zdravstvenih informacija te razvijati kompetencije građana za bolje pronalaženje, razumijevanje, i korištenje zdravstvenih informacija, istaknuto je na javnoj tribini **“Zdravstvena pismenost u Hrvatskoj: Gdje smo i što dalje?”**, održanoj u sklopu Festivala znanosti 27. travnja na Ekonomskom fakultetu u Rijeci. Tribina je dio projekta Zdravstveni opservatorij, a organizirali su je Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci i Udruga Krijesnica, koja je nositelj projekta.

Na tribini su predstavljeni [rezultati istraživanja](#) o zdravstvenoj pismenosti, koje je pokazalo da je razina zdravstvene pismenosti hrvatskih građana u prosjeku na samoj granici između problematične i adekvatne, a najviše problema imaju s pronalaskom, razumijevanjem i upotrebom informacija o zdravlju.

Gdje pronaći kvalitetne informacije o zdravlju?

Voditeljica istraživanja, docentica na Ekonomskom fakultetu **Ana Bobinac**, istaknula je da ishodi liječenja u Hrvatskoj nisu na zavidnoj razini te da je nužno poboljšati zdravstvenu pismenost i građana i sustava. „Podaci pokazuju da je kod nas stopa mortaliteta od karcinoma i izbjeglikih bolesti najviša u EU“, navela je Bobinac, istaknuvši i kako Nacionalni plan

razvoja zdravstva slabo prepoznaje zdravstvenu pismenost. Dodala je da je najveći problem za građane gdje pronaći odgovarajuću medicinsku informaciju, posebno u medijima.

„U istraživanju je **41 posto ispitanika navelo da im je prilično teško pronaći i razumjeti informacije iz medija**, što se uz ostalo odnosi na informacije o nužnosti traženja drugog liječničkog mišljenja ili o simptomima bolesti“, rekla je Bobinac. “U pravilu svi ispitanici razumiju da treba ići kod liječnika, a kad to stvarno treba učiniti, spremniji su oni s višom razinom zdravstvene pismenosti”.

Suvoditelj odnosa s javnošću Zdravstvenog opservatorija i psihoterapeut u udruzi Terra **Nikola Serdarević** istaknuo je da građani jako dobro slušaju jasne upute liječnika ili članova obitelji, no da problemi dolaze kada sami građani moraju odlučivati o tome što je najbolje od njih. „Trebamo doći do informacija koje su nam razumljive i koje možemo odmah upotrijebiti. Pokazalo se da dosta toga znamo i razumijemo, no kada na red dođe odlazak na preventivni pregled, na taj se korak teže odlučujemo“, kaže Serdarević.

Kako je istaknuto na tribini, kod nas se jako puno obolijeva i umire od bolesti za koje se generalno smatra da se vrlo lako mogu prevenirati. Rak ne možemo toliko prevenirati, no jednom kada dođe do njega, ako se ranije otkrije, posljedice će biti puno manje, a šansa za preživljavanje sve veća. Isto tako, alkoholizam, pretilost i kardiovaskularne bolesti mogu se riješiti pravilnijom prehranom, tjelovježbom i redovitijim pregledima.

Previše fokusa na građane, premalo poboljšanja samog sustava

Iva Sorta-Bilajac Turina, specijalist javnog zdravstva Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije, istaknula je da je građanima često posve nepoznato gdje mogu obaviti pretragu te kome se trebaju obratiti.

Rekla je kako je Rijeka grad starije populacije koji ima vrlo visok udio populacije starije od 65 godina, te je to nužno uzeti u obzir kada se provode javnozdravstvene mjere. Napomenula je i da je **potrebno podići razinu interaktivne zdravstvene pismenosti, a koja se odnosi na poznavanje svojih prava i obveza u zdravstvenom sustavu.** Navela je i kako se sadašnji preventivni programi Ministarstva zdravstva previše oslanjaju na unutarnju motivaciju građana, ali i da su dehumanizirani. Za primjer je navela Sloveniju, u kojoj liječnik osobno uručuje poziv na preventivni program. U

Hrvatskoj odaziv na Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva jest oko 25 do 29%, dok je u Sloveniji 60%.

Sorta-Bilajac Turina je istaknula i da je potrebno osvijestiti studente medicinskih fakulteta o važnosti komunikacije s pacijentom te mnoge studente koji sada pripadaju generaciji koja komunicira digitalno, treba naučiti da **se ne boje komunikacije s pacijentom**. „Dokazano je da bolja komunikacija s liječnikom skraćuje vrijeme boravka pacijenta u ustanovi“, navela je i poručila kako u Hrvatskoj postoji nasljeđe važnosti kurativne medicine, a trebamo ulagati u onu preventivnu.

Kako dalje: Smjernice za poboljšanje zdravstvene pismenosti

Maja Horvat iz tvrtke MAP Savjetovanja, suradnica u projektu na izradi smjernica, rekla je kako je tema zdravstvene pismenosti izrazito složena, te kada se uhvatimo u koštac s njom, potrebno je raditi na više područja. „**Trenutno je sav teret stavljen na građane, ali se često zanemaruje da i sam zdravstveni sustav treba sebe učiniti pristupačnijim**. Smatram da je prvi korak definirati koji je to minimum informacija koje su potrebne građanima u podizanju razine zdravstvene pismenosti“, rekla je Horvat. Također, istaknula je da ulaganje u zdravstvenu pismenost nije trošak, već povrat uložениh sredstava.

Tri ključna smjera intervencija

Strateški cilj 1: Unaprijediti i povećati kvalitetu i dostupnost zdravstvenih informacija

Specifični cilj 2: Razvoj osobnih kompetencija građana za bolje pronalaženje, razumijevanje, procjenjivanje i korištenje zdravstvenih informacija

Specifični cilj 3: Razvoj institucionalnog okvira za provedbu, praćenje provedbe i vrednovanje novih aktivnosti zdravstvene pismenosti i pomaka u zdravstvene pismenosti na nacionalnoj razini

U smjernicama se predlaže unapređenje komunikacijskih vještina liječnika i drugog medicinskog osoblja, jačanje uloge ljekarnika u zdravstvenoj pismenosti, učinkovitije označavanje zdravstveno štetnih proizvoda, označavanje posebnim naljepnicama relevantnih i potvrđeno medicinski vrijednih tekstova u medijima te druge obuhvatne mjere, rekla je Horvat.

Kako je istaknula, **tri su smjera intervencija u cilju povećanja zdravstvene pismenosti u Hrvatskoj:**

- 1) unapređenje i povećanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih informacija;
- 2) razvoj sposobnosti korisnika da pronađe i razumije informacije;
- 3) stvaranje institucionalnog okvira koji bi podržavao djelovanje na tom polju.

Javnapolitičke smjernice o zdravstvenoj pismenosti uskoro će biti objavljene, kao i **pet drugih smjernica** za razvoj javnih politika utemeljenih na dokazima, koje se upravo finaliziraju u sklopu projekta o sljedećim temama:

- Dostupnost zdravstvene skrbi
- Neformalna skrb
- Unapređenje integracije skrbi
- Pedijatrijska palijativna skrb
- Politika lijekova

Zdravstveni opservatorij suradnička je mreža koja spaja pet fakulteta, Samostalni sindikat zdravstva i socijalne skrbi Hrvatske i 24 organizacije civilnog društva koje se bave pravima pacijenata, zdravstvenim sustavom ili zaštitom zdravlja.

Kroz mrežu se otvara pristup otvorenom razgovoru i dijalogu o tome što se može napraviti kako bi se prepoznale dobre zdravstvene politike i prijedlozi, kako da se one podrže i primjene, a sve sa zajedničkom idejom stvaranja zdravstva koje je vrlo pristupačno, pravedno, prilagodljivo trenutnoj situaciji i na korist svih građana.

Javna tribina je organizirana u okviru provedbe projekta Zdravstveni opservatorij, koji je sufinanciran iz Europskog socijalnog fonda u sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. Sadržaj objave i programa isključiva je odgovornost Krijesnice – udruge za pomoć djeci i obiteljima suočenim s malignim bolestima.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.